

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
ȘCOALA DOCTORALĂ „PARADIGMA EUROPEANĂ”

Implicarea României în Politica de vecinătate a Uniunii Europene

Teză de doctorat

REZUMAT

Conducător Doctorat: Prof.Univ.Dr. Nicolae Păun

Doctorand: Alina Ioana Pristaș

Cluj-Napoca

2015

CUPRINS

Listă tabele și grafice	5
Abrevieri	6
Introducere	8
Cap.I Aspecte ale extinderii UE. Concretizarea unui proces sui generis	21
1.1 Procesul de extindere. Noțiuni și etape.....	21
1.2 Extinderea Uniunii Europene spre est.....	29
1.3 Aderarea la Uniunea Europeană. Criterii și etape.	34
1.4 Care este viitorul extinderii Uniunii Europene?	39
Cap. II Politica de vecinătate, o punte către vecinii Uniunii Europene	46
2.1 Definiția și geneza Politicii de vecinătate.....	46
2.2 Evoluția Politicii de vecinătate.....	51
2.3 Mecanisme și instrumente de implementare ale noii Politici a vecinătății.....	60
2.4 Direcții de interes în noua politică	65
2.5 Noi inițiative complementare Politicii de vecinătate	71
2.6 Care va fi viitorul Politicii de vecinătate? Previziuni cu privire la anul 2020.....	78
Cap.III O mai strânsă cooperare. Relațiile politice ale Uniunii Europene cu vecinii săi estici	81
3.1. Uniunea Europeană și vecinii săi estici.	81
3.2. Relațiile Uniunii Europene cu Republica Moldova.....	85
3.3 Relațiile Uniunii Europene cu Ucraina.....	94
3.4 De la Acordul de Cooperare și Parteneriat la Acordul de Asocieri. Analiză comparativă.....	102
3.4.1 Moldova de la Acordul de Cooperare și Parteneriat la Acordul de Asocieri.....	103
3.4.2 Ucraina de la Acordul de Cooperare și Parteneriat la Acordul de Asocieri.....	113
3.5 Convergența politică a Republicii Moldova și Ucrainei.....	120
3.6 România, stat membru UE și Politica de vecinătate.....	122
3.6.1 Relația României cu Republica Moldova.....	129
3.6.2 Relația României cu Ucraina.....	136

Cap. IV Aspecte economice în contextul Politicii europene de vecinătate....	143
4.1 Analiză comparativă a evoluției economice în Ucraina și Republica Moldova în contextul Politicii Europene de Vecinătate.....	143
4.2 Convergența economică a Ucrainei și Republicii Moldova în contextul Politicii de vecinătate.....	156
4.3 Implicații ale României în evoluțiile economice ale Ucrainei și Republicii Moldova.....	162
4.4 Cooperarea transfrontalieră a României cu Ucraina și Republica Moldova.....	173
Cap. V Provocări ale Rusiei la Politica europeană de vecinătate în est.....	185
5.1 Rusia și Uniunea Europeană.....	185
5.2 Uniunea Economică Eurasiatică.....	189
5.3 Rusia și Parteneriatul estic al Uniunii Europene.....	191
5.4 Intervențiile Rusiei în Ucraina.....	195
5.4.1 Criza ucraineană, de la Vilnius la Minsk II.....	195
5.4.2 Acțiunile Rusiei trezesc reacții ale Occidentului	204
Concluzii, propuneri și sugestii	213
Bibliografie.....	224
Anexe.....	244

Cuvinte cheie: vecinătate, extinderea UE, cooperare, parteneriat, dialog politic, cooperare economică, securitate, zona de influență.

Introducere

Procesul de extindere al Uniunii Europene a creat noi avantaje economice și geopolitice pentru aceasta din urmă în diferite regiuni, precum cea a Mării Negre și a schimbat constant statutul vecinilor Uniunii. Cei din urmă au devenit la un moment dat noii membri UE ceea ce semnifică totodată apariția de noi vecini. O astfel de situație a dus la apariția unei noi politici, Politica Europeană de Vecinătate, care și-a propus să aducă vecinii Uniunii Europene mai aproape de aceasta, printr-un parteneriat și o cooperare mai strânsă.

Noua Politică europeană, lansată în anul 2004 s-a adresat unui număr de 16 țări situate în regiuni precum cea a Mării Negre sau a Mării Mediterane. Dintre acestea, 12 state au inițiat deja parteneriatul cu Uniunea Europeană în baza Acordurilor de Parteneriat și Cooperare.

Politica Europeană de vecinătate reprezintă o politică de colaborare, bazată pe valori comune, o politică care stabilește relații individuale preferențiale între UE și fiecare vecin al acesteia. Totodată facilitează procesul de reforme legislative ale statelor vecine și le aduce mai aproape de legislația Europeană, asigură o intensificare a dialogului politic precum și integrarea economică la piața internă europeană¹.

Statele membre situate la granița UE prezintă un rol important în asigurarea unui dialog pozitiv între vecinii Uniunii Europene și aceasta din urmă. Comparativ cu alte state membre, statele UE situate la granița prezintă un avantaj datorită poziționării geografice, a trecutului istoric sau cultural comun pe care îl au cu vecinii UE parteneri. Astfel, prin proiectul de cercetare *Implicarea României în Politica de vecinătate a Uniunii Europene* ne-am propus să elaborăm o cercetare științifică care să prezinte implicarea unui stat membru situat la granița UE, România, în realizarea Politicii de vecinătate, prin analiza relațiilor politice și economice ale acestuia cu state precum Ucraina și Republica Moldova și a intervențiilor sau reacțiilor acestuia față de situații care amenință securitatea și stabilitatea în regiunea estică, dincolo de granițele UE.

Cercetarea prezintă o limitare geografică. Astfel, analiza a fost focusată pe regiunea granițelor estice ale Uniunii Europene și compară implicarea României în apropierea de obiectivele, valorile, standardele și normele UE a Ucrainei și a Republicii Moldova. Au fost

---

¹ Comisia Europeană, *European Neighbourhood Policy: A year of progress Press release*, IP/05/1467, Bruxelles, 2005.

alese spre analiză Ucraina și Republica Moldova, datorită situării acestor state între 2 puteri economice, Uniunea Europeană și Rusia, reprezentând astfel zone tampon între acestea din urmă. Mai mult, s-a putut observa în ceea ce privește relația România-Ucraina, existenței unor conflicte latente și a unei neîncrederi între aceste două state, care au diminuat cooperarea acestora. Pe de altă parte, relațiile stabilite de către România cu Republica Moldova, deși au întâmpinat la rândul lor anumite etape tensionate pornind de la teama acesteia din urmă că prima ar prezenta interese teritoriale care să îi afecteze suveranitatea au fost foarte strânse comparativ cu relațiile stabilite de România cu Ucraina. Deoarece s-a observat un tipar care se repetă de la un stat la altul în relațiile pe care România le-a stabilit cu acestea, relațiile României cu Republica Moldova s-a concluzionat că pot reprezenta un exemplu de bune practici pentru îmbunătățirea și întărirea relațiilor României cu Ucraina și vice-versa.

Cercetarea a adus mai multe elemente de noutate și originalitate după cum urmează:

- Reinterpretarea metodologiei procesului de extindere al UE precum și a Politicii de vecinătate a acesteia;
- Generalizarea premiselor obiective ale dezvoltării relațiilor politice dintre UE și Republica Moldova și Ucraina, precum și a relațiilor politice dintre România și cele două state amintite;
- Identificarea gradului de evoluție a Politicii de vecinătate de la o politică de cooperare la un facilitator al aderării la UE, prin sistematizarea și evaluarea comparativă a Acordurilor de Parteneriat și Cooperare și a Acordurilor de Asociere dintre UE - Republica Moldova, respectiv UE - Ucraina;
- Identificarea nivelurilor de dezvoltare economică a Republicii Moldova și Ucrainei în baza analizei comparative a evoluției lor economice prin prisma Rapoartelor anuale pe țară, elaborate în cadrul Politicii de vecinătate, în perioada 2006-2013;
- Investigarea rolului României în cooperarea economică cu Republica Moldova și Ucraina, prin compararea datelor comerciale ale acestora în perioada 2006-2013, a inițiativelor în acest sens precum și a cooperării transfrontaliere a acestor trei state;
- Cercetarea acțiunilor Rusiei cu privire la Politica de vecinătate și a reacțiilor Occidentului (UE-implicit România și NATO) cu privire la aceste acțiuni.

Cercetarea prezintă mai multe metode științifice de investigație, precum metoda istorică, calitativă, cantitativă, analiza și sinteza, metoda grafică și cea tabelară², compararea, observarea și a utilizat variate surse de documentare precum cărți și monografiile, documente oficiale, articole științifice, teze de doctorat, studii, site-uri oficiale sau alte site-uri.

Cap.1 Aspecte ale extinderii UE. Concretizarea unui proces sui generis

Procesul de extindere al Uniunii Europene a provocat de fiecare dată necesitatea acesteia din urmă de a se raporta la noi vecini.

Declarația Ministrului de externe francez Robert Schuman³, din 1950, a facilitat crearea unui context european și regional de dezvoltare de relații interstatale pașnice. Ulterior, în 1957, a fost semnat Tratatul de la Roma, care a pus bazele Comunității Economice Europene și a Comunității Europene a Energiei Atomice. Cele șase state fondatoare au fost Germania, Franța, Belgia, Luxemburg, Olanda și Italia. Tratatul inițial au prevăzut extinderea ulterioară a ceea ce avea să devină Uniunea Europeană și au lansat altor state europene invitația de a adera la valorile și principiile pe care Comunitatea Economică Europeană le promovează.

De la Tratatul de la Roma și până în prezent au avut loc șase valuri de extindere, iar numărul statelor membre a crescut de la 6 la 28. Cea mai importantă și semnificativă extindere a fost cea de-a cincea, unde un număr de 10 state estice și ale Europei Centrale au aderat la UE în 2004, urmate în 2007 de alte 2.

Procesul de extindere al Comunității Europene a făcut simțită nevoia unor schimbări în ceea ce privește procesul de luare al deciziilor sau al instituțiilor UE, astfel încât acestea să răspundă cerințelor tuturor statelor membre. În acest sens, de-a lungul timpului au fost lansate 4 noi tratate: Tratatul de la Maastricht, de la Amsterdam, de la Nisa și de la Lisabona.

Odată cu evoluția și metamorfozările prin care Comunitatea Europeană, devenită în 1992 Uniunea Europeană a trecut, procesul de aderare a început la rândul său să se dezvolte astfel încât să asigure stabilitatea financiară, economică, politică a Uniunii.

Consiliul European de la Copenhaga⁴ din 1993 a inclus mai multe criterii de aderare: criteriul politic, economic, și al acquisului comunitar. În 1994, Consiliul European de la Essen⁵ a prezentat o strategie de preaderare care a presupus:

---

² George Taylor, *Integrating quantitative and qualitative methods in research*, Ed. George University Press of America, Lanham, 2005, pp.3-59.

³ Robert Schuman, Declarația de la 9 mai 1950 .

⁴ Comisia Europeană, *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council- Enlargement Strategy and Main Challenges 2013-201*, COM (2013) 700 final, 2013.

- semnarea de Acorduri Europene (sau Acorduri de Asociere);
- dezvoltarea unui dialog instituțional structurat;
- sprijinirea țărilor candidate pentru a se integra în piața internă a Uniunii;
- promovarea programului PHARE.

În ceea ce privește viitorul extinderilor UE, în baza analizei Eurobarometrului⁶ privind opinia cetățenilor UE cu privire la procesul de extindere al acesteia s-a constatat că înainte de aderarea valului cinci, 53% dintre respondenții cetățenii UE s-au pronunțat în favoarea extinderii, în timp ce în anul 2014 doar 37% au considerat extinderea UE ca fiind o acțiune benefică.

Datele prezentate mai sus au fost utilizate în continuarea studiului pentru a evidenția în ce măsură Politica de vecinătate a Uniunii Europene facilitează îndeplinirea criteriilor de preaderare, aderare și integrare la Uniunea Europeană, în zona statelor vecine, situate la granița estică a acesteia.

Cap.2 Politica de vecinătate, o punte către vecinii Uniunii Europene

Capitolul se bazează pe o analiză istorică a Politicii de vecinătate și prezintă evoluția acesteia de la nașterea sa până în prezent, în baza documentelor oficiale ale Uniunii Europene. Totodată capitolul aduce mențiuni cu privire la acțiunile complementare Politicii de vecinătate și prezintă previziuni ale viitorului acesteia.

Odată ce creșterea numărului de state membre de la 15 la 27 a fost o certitudine, în rândul formatorilor de opinii au apărut discuții cu privire la necesitatea abordării aprofundate a relațiilor Uniunii Europene cu noii săi vecini. În acest context, Europa extinsă și Politica de vecinătate au fost o alternativă la integrare și de întărire a relațiilor statelor vecine cu UE⁷. Noua Politică nu a fost lipsită de controverse. Astfel, unii autori precum Karen Smith consideră că nu se poate vorbi despre Politica de vecinătate înainte de anul 2002⁸, în timp ce alții consideră ca aceasta a reprezentat subiect de discuții încă dinainte de 2002.

Politica de vecinătatea vizează 16 state vecine ale Uniunii Europene (Algeria, Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Egipt, Georgia, Liban, Libia, Siria, Israel, Iordania, Moldova, Maroc, Autoritatea Palestiniană, Tunisia și Ucraina.), dintre care doar 12 au aprofundat relații lor cu UE în baza acesteia.

---

⁵ *The European Council of Essen 9-10 December 1994*, accesat online la adresa [http://aei.pitt.edu/1447/1/Esse Dec_1994.pdf] martie 2013.

⁶ Eurobarometrul Standard 79, *Public opinion in the European Union*, desfășurat iunie 2014.

⁷ Constantin Balaban, *Politica de vecinătate*, Editura Universitară București, București, 2009, p. 15.

⁸ Karen Smith, *The outsiders: the European neighbourhood policy*, în "International Affairs" - Oxford Vol. 81 Nr. 4 p.757, 2005.

În anul 2003 a fost lansat documentul *O Europă extinsă - Vecinătatea: un nou cadru pentru relațiile cu vecinii noștri din est și sud* care promova cooperarea în vederea asigurării unei zone de bună vecinătate⁹.

În anul 2004 a fost lansat un nou document, *Politica de vecinătate – Documentul Strategic*, care a prezentat obiectivele, metodele de implementare și instrumentele noii Politici¹⁰. De la lansarea acesteia, au fost publicate anual Comunicări ale Comisiei care prezintă evoluția implementării Politicii, punctele tari ale acesteia obținute pe parcursul anului analizat, precum și propuneri de îmbunătățire a acesteia.

Politica de vecinătate se bazează pe mai multe mecanisme și instrumente precum: Documentele strategice, Rapoartele de țară, Planurile de acțiune, Rapoartele de monitorizare și Instrumentul Financiar European de Vecinătate și Parteneriat.

Deoarece Politica de vecinătate se bazează pe relații bilaterale între UE și statele vizate în parte, dar și pentru că s-a simțit nevoia unei dimensiuni multilaterale de raportare în rândul statelor din diferite regiuni de vecinătate, au fost lansate mai multe acțiuni complementare Politicii de vecinătate, precum Uniunea pentru Mediterana, Sinergia Mării Negre sau Parteneriatul estic. Dintre acestea, cel din urmă este cel mai reprezentativ pentru cercetarea noastră, deoarece a introdus inițiative care au întărit relațiile Uniunii Europene cu vecinii săi estici, precum Acordurile de Asociere, Planul de acțiuni privind liberalizarea vizelor etc.

Prin raportul la datele prezentate în capitolul anterior, se poate observa că Politica de vecinătate preia o mare parte din expertiza procesului de extindere și facilitează îndeplinirea criteriilor de preaderare și aderare stabilite în cadrul Consiliului de la Copenhaga sau de la Essen.

Cap.3 O mai strânsă cooperare. Relațiile politice ale Uniunii Europene cu vecinii săi estici

Capitolul 3 al cercetării tratează relațiile politice ale Uniunii Europene cu doi dintre vecinii săi estici Ucraina și Republica Moldova. Ulterior, analizează comparativ Acordurile de Parteneriat și Cooperare și Acordurile de Asociere ale acestora și relațiile politice stabilite de un stat membru aflat la granița UE, România, cu cele două state vecine, amintite anterior.

---

⁹Comisia Europeană, *O Europă extinsă- Vecinătatea: un nou cadru pentru relațiile cu vecinii noștri din est și sud*, accesat la [http://eeas.europa.eu/enp/pdf/pdf/com03_104_en.pdf], ianuarie 2015.

¹⁰ Politica europeană de vecinătate-Document strategic-trad. Engl.

Uniunea Europeană și-a dezvoltat cooperarea cu Ucraina și Republica Moldova în baza Acordurilor de Parteneriat și Cooperare, care au fost semnate în anul 1994. Odată cu includerea acestor două state în Politica de vecinătate și odată cu semnarea de Planuri de acțiune în acest sens în anul 2005, relațiile UE cu acestea au fost amplificate. În plus, Parteneriatul estic a inclus inițiative menite să apropie din ce în ce mai mult Ucraina și Republica Moldova de Uniunea Europeană. Astfel, Ucraina a demarat în anul 2007 negocierile cu privire la semnarea Acordului de Asociere cu UE, în timp ce Republica Moldova a demarat această acțiune abia în anul 2010. Ambele state au semnat Acordul de Asociere cu UE în anul 2014, care includ crearea unei zone de liber schimb. În plus, în baza Planului de acțiune privind liberalizarea vizelor, începând cu 2014, Republica Moldova a fost inclusă de către Comisia Europeană pe lista statelor lipsite de obligația de a deține viză pe teritoriul UE.

Dacă din punct de vedere oficial relațiile Uniunii Europene cu cele două state analizate au fost îmbunătățite, cercetarea a permis totodată observarea opiniei cetățenilor ucraineni și moldoveni, prin interpretarea datelor Eurobarometrului¹¹. Astfel, în anul 2014, 56% dintre participanții ucraineni la studiu au considerat UE ca fiind cea mai importantă în comparație cu NATO și ONU, cu 11% mai mult decât în anul 2013, în timp ce 50% dintre respondenții moldoveni au considerat același lucru. Mai mult, dacă ucrainenii consideră Uniunea Europeană ca fiind un partener important în asigurarea păcii și securității în regiune, acesta fiind domeniul în care ar trebui să se implice mai mult, respondenții moldoveni consideră că UE ar trebui să își aducă mai mult aportul în reducerea sărăciei.

Analiza comparativă între relațiile bilaterale ale Ucrainei și Republicii Moldova cu UE, în baza Acordurilor de Parteneriat și Cooperare și a Acordurilor de Asociere dar și analiza comparativă între acorduri a adus în prim plan faptul că Acordul de Parteneriat și Cooperare prezenta anumite lipsuri precum o atenție redusă acordată domeniului securității sau faptul că acesta reprezenta o formă de cooperare la un nivel mult mai redus comparativ cu Acordul de Asociere, deoarece nu presupunea crearea unei zone de liber schimb. Aceste lipsuri au fost completate prin Acordul de Asociere. Pe de altă parte, Acordurile semnate de UE cu Ucraina sunt similare atât ca structură cât și prin conținut de cele semnate cu Republica Moldova. Diferențele constau în prezența unor domenii diferite de cooperare, dar și din aplicarea diferențiată în funcție de nivelul de dezvoltare a fiecărui stat în parte a

---

¹¹ Barometrul european privind opinia cetățenilor din statele vecine, accesat online la adresa [http://euneighbourhood.eu/wp-content/uploads/2015/01/6009ENPI_Report-Wave-6_East_EN_final_print.pdf], noiembrie 2014.

reformelor. Acest lucru denotă faptul că Uniunii Europene dorește ca statele vecine partenere să atingă un nivel similar de dezvoltare. Totodată, în baza acestor aspecte se poate afirma că cele două state vecine ar putea să reprezinte un exemplu de bune practici unul pentru altul.

România a sprijinit Politica de vecinătate atât înainte cât și după aderarea sa la UE. Acest stat a dezvoltat la rândul său relații cu Ucraina și Republica Moldova încă de la obținerea independenței acestora, în anii '90. Legăturile stabilite au urmat un trend similar, care se consideră că s-a datorat istoriei și culturii comune, influențate de proximitatea geografică a acestora. Comparativ cu Ucraina s-a constatat o mai mare implicare a României în sprijinirea Republicii Moldova la apropierea acesteia de UE.

Cap.4 Aspecte economice în contextul Politicii europene de vecinătate

Capitolul debutează cu o analiză comparativă a evoluției economice a Republicii Moldova și Ucraina în contextul Politicii de vecinătate, realizată pornind de la Rapoartele anuale de țară, pentru perioada 2006-2013. Aceste date au permis raportarea la criteriile de convergență economică stabilite prin Tratatul de la Maastricht, astfel încât să se observe gradul de convergență economică al Ucrainei și Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Studiul a prezentat ca an de referință anul 2013, iar în acel moment ambele state au întrunit 2 din cele 4 criterii față de care au fost eligibile.

În continuare, au fost analizate relațiile economice pe care România le-a stabilit cu aceste două state. În acest punct, cercetarea a prezentat datele schimburilor comerciale pentru perioada 2006-2013, unde s-a observat faptul că Uniunea Europeană reprezintă principalul partener comercial atât în cazul Ucrainei cât și al Republicii Moldova. România pe de altă parte prezintă un procent mic din totalul de importuri și exporturi realizat de Ucraina cu UE (1,9%, respectiv 4,9% în 2006 și 2,8%, respectiv 2,9% în 2013)¹², comparativ cu procentul din totalul schimburilor comerciale dintre UE și Republica Moldova (28%, respectiv 28% în 2006 și 29%, respectiv 35% în 2013)¹³. Dacă în cazul Ucrainei, Rusia joacă un rol aproape la fel de important ca Uniunea Europeană, în cazul Republicii Moldova aceasta se află pe un nivel inferior nu numai Uniunii Europene ci și României.

Relațiile de cooperare transfrontalieră între România, Ucraina și Republica Moldova au prezentat un alt mijloc de dezvoltare economică al celor două state vecine UE, datorită atragerii de noi surse financiare, care au generat noi activități, noi firme sau noi locuri de

---

¹² Serviciul de Statistică al Ucrainei, accesat online la adresa [http://ukrstat.org/en/operativ/menu/menu_e/zed.htm], noiembrie 2014.

¹³ Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, accesat online la adresa [<http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=336&>], martie 2014.

muncă. Studiul a prezentat trei astfel de programe de cooperare transfrontalieră care au fost active în perioada 2007-2013: Programul Operațional Comun România - Ucraina– Republica Moldova 2007-2013, Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria – Slovacia – România – Ucraina 2007 – 2013, Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2007-2013.

Cap.5 Provocările Rusiei la Politica de vecinătate în est

La momentul elaborării Politicii de vecinătate au existat propuneri de includere a Rusiei în rândul statelor vizate de aceasta. Cu toate acestea, unele state membre au continuat să considere acest stat ca fiind mai degrabă un asociat al Uniunii Europene, în timp ce Rusia însăși considera că se află pe un nivel de egalitate cu Uniunea Europeană, mai degrabă decât la același nivel cu state precum Republica Moldova sau Georgia. Din această cauză, în anul 2003 Uniunea Europeană și Rusia au început să dezvolte relații în baza a patru spații comune¹⁴.

Rusia spre deosebire de Uniunea Europeană a ales metode de hard power pentru exercitarea influenței sale în regiunea estică, zonă inclusă în obiectivele acțiunilor sale precum Uniunea Economică Eurasiatică și pentru a limita influența UE în această zonă. De la nașterea Politicii de vecinătate și până în prezent au putut fi observate mai multe reacții ale Rusiei atât față de Politica de vecinătate cât și față de acțiunile complementare ale acesteia, care sprijineau întărirea relațiilor statelor vizate cu UE. Astfel, datorită deschiderii sale spre UE, Georgia a trebuit să facă față unor multiple presiuni lansate de Rusia, pe lângă războiul civil din august 2008. Astfel, amintim faptul că exporturile georgiene au fost blocate de multe ori de către Rusia, livrările de gaz spre Georgia au fost deseori oprite, muncitorii georgieni li s-a pus interdicție în a mai lucra pe teritoriul rusesc sau Rusia a recunoscut independența enclavelor separatiste Abhazia și Osetia în 2008, după războiul cu Georgia. Cu toate acestea, Georgia a rămas fermă aspirațiilor sale europene¹⁵.

Același tip de presiuni a putut fi observat și în rândul altor state partenere. Spre exemplu, Republica Moldova a trebuit să facă față în 2013 unui embargou supus de Rusia vinurilor moldovenești, care sun dependente de aceasta din urmă.

Cea mai recentă presiune susținută de Rusia este în Ucraina. Aceasta s-a intensificat odată cu Summit-ul de la Vilnius din noiembrie 2013, unde Ucraina a amânat semnarea

---

¹⁴Declaration commune, sommet de Saint-Petersbourg, 31 mai 2003, accesat la adresa [<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0191:FIN:FR:PDF>], ianuarie 2015.

¹⁵ Armand Goșu, Ileana Racheru, Daniel Gheorghe, Roxana Negoî, Raluca Niță, Mircea Stan, *op.cit*, p.15.

Acordului de Asociere cu UE. Acest eveniment a inițiat o serie de revolte în Ucraina, care au favorizat implicarea Rusiei în această zonă, anexarea de către aceasta din urmă a Peninsulei Crimeea care aparținea de Ucraina și susținerea armată a separatiștilor pro-ruși din zonele ucrainene de conflict. Deși până la acest moment au fost semnate două Acorduri de pace la Minsk, Belarus, Rusia continuă să sprijine protestatarii separatiști din zona estică a Ucrainei.

Acțiunile Rusiei au născut reacții ale Occidentului. NATO a inițiat mai multe acțiuni în zona Mării Negre și a trimis forță armată în această regiune, bucurându-se de sprijinul statelor membre NATO ca România, Polonia sau Turcia. Uniunea Europeană pe de altă parte a impus mai multe măsuri politice, economice, financiare restrictive la adresa Rusiei.

Studiul prezintă două posibile scenarii de finalizare a conflictelor ucrainene:

a) Un nou Protocol de pace va fi semnat cu Rusia, protocol pe care de această dată îl va respecta. Astfel, fie întreg conflictul se va finaliza, fie acesta va continua sub forma unui război civil.

b) Rusia nu se va retrage de pe teritoriul Ucrainei, iar conflictele actuale se vor transforma în conflicte înghețate, precum cel din Transnistria. Într-o astfel de situație, ar putea fi creat un format social umanitar de tipul 5+2, la fel ca în cazul Transnistriei.